

Arkivsak-dok. 14/01189-2
Saksbehandler Svein Magne Bråten

Saksgang
Teknisk utvalg

HØRING - FORSLAG OM Å OPPHEVE KONSESJONSLOVEN OG BOPLIKTEN

Saken avgjøres av:

Teknisk utvalg

Vedlegg:

Høringsbrev
Høringsnotat
Statistikk

Dokument i saken:

Ingen ut over vedlegg

Saksopplysninger:

Landbruks- og matdepartementet har sendt ut høringsnotat med forslag til oppheving av lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv., samt endring av enkelte bestemmelser i lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten (odelslova). Kommunene er blant høringsinstansene, og frist for svar er satt til 15. januar 2015.

Konsesjonsplikten og boplikten foreslås opphevet uten å bli erstattet av andre regler. Oppheving av konsesjonsloven innebærer at reglene om boplikt i odelsloven også foreslås opphevet.

Forslaget innebærer at erverv av fast eiendom ikke lenger vil være betinget av tillatelse (konsesjon) fra det offentlige. Forslaget innebærer også at det ikke lenger vil være boplikt på landbrukseiendommer som er større enn dagens minimumsgrense for boplikt. Det vil, hvis forslaget vedtas, altså ikke være krav om boplikt på noen landbrukseiendommer.

Pr. i dag har 59 kommuner i landet lokale forskrifter om nedsatt konsesjonsgrense (nullkonsesjon) etter konsesjonslova § 7. Samtlige seks kommuner i Hallingdal har innført lokale forskrifter om nedsatt konsesjonsgrense, og to av disse har i tillegg opphevet slektskapsunntaket. Oppheves konsesjonsloven faller hjemmelsgrunnlaget bort, og samtlige lokale forskrifter vil bli ugyldige og falle bort.

Regjeringen har tidligere foreslått å oppheve priskontrollen i konsesjonsloven § 9 første ledd nr. 1. Næringskomiteen har besluttet at Stortinget først skal behandle denne saken i forbindelse med forslaget om å oppheve konsesjonsloven og boplikt.

Kort om konsesjonsloven

Gjeldende konsesjonslov ble vedtatt 28. november 2003, og erstattet konsesjonsloven av 1974. Loven trådte i kraft 1. januar 2004 og avgjørelsesmyndigheten har siden da ligget til kommunene.

Lovens formål går frem av § 1:

«Loven har til formål å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet, bl.a. for å tilgodese:

- 1. framtidige generasjoners behov.*
- 2. landbruksnæringen.*
- 3. behovet for utbyggingsgrunn.*
- 4. hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluftsinnteresser.*
- 5. hensynet til bosettingen.»*

Konsesjonsloven er begrunnet med at enkelte erverv kan være i strid med samfunnets behov for å utnytte eiendommen, og åpner for at forvaltningen skal foreta konkrete avveininger hvor både bruk og vern står sentralt.

Konsesjonsloven er ikke en spesifikk landbrukslov som ensidig skal tilgodese landbrukets interesser, men har likevel størst betydning ved erverv av landbrukseiendom og i kommuner som har innført lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense for boplikt (0-konsesjon).

I praksis fungerer konsesjonsloven slik at alle erverv av fast eiendom er konsesjonspliktige, men med svært mange unntak. Det er dermed bare et fåtall saker som i realiteten blir konsesjonsbehandlet.

Det er to hovedtyper av unntak: 1) unntak pga. erververs stilling (§ 4: ikke konsesjon innen familie/nær slekt) og 2) unntak pga. eiendommens karakter (§ 5: f.eks. ubebygget regulert eiendom, tomter under to dekar og bebygget landbrukseiendom med under 25 dekar dyrka jord og 100 dekar totalareal). Når et unntak gjelder, fylles en egenerklæring om konsesjonsfrihet ut, og sendes sammen med skjøte etc. til tinglysing. Kommunen kontrollerer og bekrefter konsesjonsfriheten på egenerklæringen før innsending.

Når det ikke er unntak fra konsesjonsplikt, må erverver søke kommunen om konsesjon. Det er deretter enten delegert behandling eller behandling i et politisk organ, avhengig av delegeringsreglement. Vedtaket sendes sammen med skjøte etc. til tinglysing.

Kort om boplikt

Det er tre typer boplikt som er hjemlet i konsesjonsloven:

- § 6: Lovfestet boplikt på landbrukseiendommer som har beboelig våningshus, og over 25 dekar fulldyrka/overflatedyrka (samlebetegnelse dyrka) jord eller over 500 dekar produktiv skog. Denne type boplikt gjelder i 5 år fra tilflytting og er en personlig plikt. I tillegg må det være våningshus som er egnet som helårs bolig, med vei, vann og avløp, innenfor rimelige påkostninger. Dersom landbrukseiendommen har mindre enn 25 dekar dyrka jord, under 100 dekar totalareal og egnet helårsbolig er denne omfattet av lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (nullkonsesjon).
- § 11: Boplikt som vilkår i konsesjonssak, der kommunen finner at bosettingshensynet skal vektlegges. Ved slik boplikt er det vanligvis krav om 5 år personlig boplikt, eller krav om upersonlig boplikt.
- § 7: Boplikt etter lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (nullkonsesjon). Disse lokale forskriftene er vedtatt av kommunestyrene i de respektive kommunene, for å hindre at bolighus for fast bosetting i regulerte og uregulerte områder blir benyttet som fritidsboliger, og innebærer at det er boplikt ved erverv av helårsbolig som har vært/er nyttet som helårsbolig, samt for boligtomter i regulerte boligområder. Denne type boplikt gjelder så lenge vedkommende eier bolighuset, men kan oppfylles ved upersonlig boplikt, f.eks. utleie. Det er unntak for erverv innen familie/nær slekt – at de kan nytte eiendommen som fritidsbolig. Dette kan oppheves og to av kommunene i Hallingdal har opphevet slektskapsunntaket.

Dersom erverver av eiendom med boplikt ikke kan/vil oppfylle boplikten er ikke unntaket fra konsesjonsplikt oppfylt, og vedkommende må søke konsesjon. Konsesjonsloven har bestemmelser om oppfølging dersom konsesjon ikke innvilges eller vilkår ikke overholdes.

Odelsoven inneholder også noen regler om boplikt som viser til reglene i konsesjonsloven. Her er blant annet boplikten et minstevilkår for å nytte prioriteten til skade for en annen som har overtatt eller vil overta eiendommen. Brudd på boplikten kan her føre til odelsløsning (andre med «dårligere odel») kan søke eiendommen løst på odel på bakgrunn av brudd på boplikten.

Bakgrunnen for høringsforslaget

Regjeringen begrunner forslaget om oppheving av konsesjonsloven og boplikt med oppfølging av målene i regjeringens politiske plattform, og kan ikke se at noen av de hensyn som loven skal ivareta er tilstrekkelig tungtveiende til å opprettholde den kontrollen med omsetningen som konsesjonsloven innebærer. Regjeringen har i høringsnotatet utdypet dette i følgende punkter:

- Den enkelte grunneier skal gis større råderett over egen eiendom. Privat eiendomsrett er en grunnleggende rett. Konsesjonslovens bestemmelser legger begrensninger på eiers rett til å disponere over egen eiendom i tråd med egne valg

og prioriteringer, f.eks. hvem han/hun kan selge til og til hvilken pris. Eier av eiendom med boplikt kan heller ikke fritt velge sitt bosted bør bopliktperioden er over.

- Konesesjonsloven oppfattes å begrense selgers vilje til å legge eiendommen ut på salg i et åpent marked, slik at loven er til hinder for et effektivt marked for omsetning av konsesjonspliktige eiendommer. Dette kan føre til svekket rekruttering til næringen og at det blir vanskeligere for næringsutøvere å få kjøpt tilleggsjord.
- Gjeldende bestemmelser kan dempe investeringslysten hos dagens eier fordi de ikke vet om de får igjen sine utlegg ved salg, og kan derved svekke driftsgrunnlaget på en del eiendommer.
- Boplikten ikke er tilstrekkelig bevist å virke etter sin hensikt. Det er motstridende rapporter om boplikt fører til økt bosetting. Det kan være vanskelig å oppfylle boplikt pga mangel på arbeid eller andre forhold. Boplikt virker prisdempende og kan føre til at færre eiendommer blir lyst ut for salg, samt at færre eiendommer blir ervervet.
- Ønske om å gjennomføre forenklinger i det offentlige og å redusere landbruksbyråkratiet, ettersom behandling av egenerklæringer om konsesjonsfrihet, søknader om konsesjon og oppfølging av boplikt krever en del tid og ressurser til saksbehandling i kommune og stat.

Forhold til overordnet plan:

Ikke vurdert.

Miljøkonsekvenser:

Ikke vurdert.

Helse-/miljø og beredskapsforhold:

Ikke vurdert.

Økonomiske konsekvenser:

Ikke vurdert.

Vurdering:

Følgende er en sammenstilling av avveininger mellom behovet for endring og hensyn som begrunner gjeldende lov, som Landbruks- og matdepartementet har gjort i høringsnotatet (samme ordlyd). I tillegg er det supplert med enkelte vurderinger som ikke er omtalt i høringsnotatet eller som gjelder lokale forhold.

Kontroll med omsetningen:

I uttalen fra departementet er det anført at kontrollen i forhold til konsesjon i praksis skjer ved bruk av egenerklæring om konsesjonsfrihet eller søknad om konsesjon. Behandlinga av

egenerklæringer og konsesjonssøknader medfører en del tidsbruk, og det kreves en del ressurser til videre oppfølging i kommune og stat.

Kjøper og selger kan oppfatte konsesjonsbehandling som en forsinkelse i handelen, og et fordyrende ledd etter at kjøpekontrakt er inngått. Omtalte kontroll med omsetning av fast eiendom har i seg selv en innskrenkende virkning på eiers rådighet over eiendommen.

Konsesjonsloven har i dag en indirekte virkning på omsetning av landbrukseiendom. Dette fordi reglene eksisterer, og aktørene innretter seg etter premissene som ligger i loven ved overdragelse av konsesjonspliktige eiendommer (ref. Landbruks- og matdepartementet). En av virkningene er en prisdempende effekt, som igjen vil medføre at personer som selv ønsker å bebo/drive landbrukseiendom lettere får kjøpt disse. Denne effekten er i tråd med et av formålene i gjeldende konsesjonslov som er å sikre at personer som ønsker å erverve landbrukseiendom med tanke på landbruksdrift skal ha mulighet til det, til en pris som kan forsvares ut fra avkastningen på eiendommen og som gjør det mulig å investere i drift og driftsmidler også etter at eiendommen er kjøpt. Oppheves konsesjonsloven vil slike kjøpere trolig få hardere konkurranse fra kjøpere som ikke har landbruksdrift som formål med kjøpet, og ikke vil bebo/drive eiendommene selv.

Konsesjonsloven er også viktig i forhold til jordloven § 12 sjette ledd. Her er det et formål å holde ressursene til en landbrukseiendom samlet og at det kreves tillatelse til deling av driftsenhet i landbruket (eiendom som er på samme eierhånd). Det er også konsesjonsplikt ved stiftelse og overdragelse av bruksretter/rådighetsinnskrenkninger, f.eks. utleie av jord, bygninger og utmarksressurser som blir bortleid for mer enn 10 år, noe som også krever behandling og tillatelse etter jordloven. Uten kontrollen etter konsesjonsloven gjennom egenerklæringsskjema eller søknad om konsesjon er det ikke mulig å kontrollere at alle gnr/bnr følger med i en eiendomsoverdragelse. Fjerning av konsesjonsloven kan på denne måten medføre svekkelse av jordloven § 12 og oppdeling av landbrukseiendom, noe som ikke er intensjonen med forslaget.

For å imøtekomme ønske om mindre leiejord ble § 12 i jordloven endret i 2013 for å gjøre det enklere å kjøpe tilleggsjord til landbrukseiendom. I utgangspunktet er det derfor ikke konsesjonsloven og jordloven som hindrer omsetning av tilleggsjord. Mange viser til at redusert beskatning ved slike salg vil ha større betydning.

Landbrukshensynene i konsesjonsloven § 9

Konsesjonsloven har i § 9 særskilte krav som gjelder ved overdragelse av eiendom som skal nyttes til landbruksformål. Med landbruksformål menes jord, skog, hagebruk, reindrift, tilleggsnæringer, herunder turisme, salg av gårdsprodukter, utleievirksomhet i forbindelse med jakt m.m. Det skal etter § 9 legges særlig vekt på:

1. om den avtalte prisen tilgodeser en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling
2. om erververs formål vil ivareta hensynet til bosettingen i området
3. om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning
4. om erververen anses som skikket til å drive eiendommen
5. om ervervet ivaretar hensynet til helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskapet

Ivaretagelse av hensynet til helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskapet inngår i begrepet vern om landbrukets produksjonsarealer, og er omtalt der. Av de andre hensynene jf. konsesjonsloven § 9 er det særlig boplikt på landbrukseiendommer som tillegges avgjørende vekt i konsesjonssaker.

Bosettingshensynet skal tillegges særlig vekt. Med bosetting mener en bosetting både på landbrukseiendommen og i området for øvrig. Formålet med reglene om boplikt er å *«bidra til å opprettholde og styrke bosettingen, ivareta hensynet til en helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskapshensyn»*. Følgene for lokalsamfunnet skal vurderes. Boplikt på landbrukseiendommer oppstår som nevnt innledningsvis ved gitt arealgrense, har en varighet på 5 år fra tilflytting og kan være personlig eller upersonlig.

Ulike forskningsresultater viser at det er vanskelig å isolere virkningen av boplikt på landbrukseiendommer, og dermed vanskelig å si sikkert om boplikten virker. Men også her er det en indirekte virkning at boplikten er et krav i loven og at mange innretter seg etter det allerede før inngåelse av kjøpekontrakt. Det kan også tenkes at boplikt på landbrukseiendom indirekte kan virke prisdempende, og dermed kan ha betydning for omsetning av landbrukseiendom.

Ofte er oppfølging av boplikt på landbrukseiendommer tidkrevende prosesser som innebærer en del ressursbruk i kommune og stat. For eier kan det innebære noe usikkerhet i forbindelse med slik oppfølging.

Det er flere forhold som påvirker om boplikt blir overholdt, f.eks. tilgang til arbeid og personlige forhold. Etter søknad gis det i dag utsetting eller fritak for boplikt i en del tilfeller, mens den håndheves når det er våningshus i god teknisk stand eller store jord- og skogbruksressurser.

Fjernes boplikt på landbrukseiendom åpner det for at den som overtar landbrukseiendom kan leie ut våningshus og selv bo på annet sted, slik det f.eks. er noen steder i utlandet. Flere enn i dag kan med en slik løsning få et passivt forhold til landbrukseiendommen de eier. Dette kan føre til at det blir færre fastboende i distriktene/landbruksbygdene med følger for næring/handel, skole og annen aktivitet. Dersom det er husdyr på landbrukseiendommen er det uheldig av hensyn til drift og dyrevelferd dersom eier/driver ikke bor fast på eiendommen. Statistisk sett er det bedre vedlikehold og drift av landbrukseiendommer der eieren er bosatt på eiendommen.

Landbrukseiendommer med store utmarksarealer kan kjøpes med tanke på jakt og fiskerettigheter eller muligheter for utvikling av bolig/fritidstomter, og ivaretagelsen av ordinær landbruksdrift på eiendommen blir av erfaring da ofte nedprioritert.

Vern om landbrukets produksjonsarealer:

Jordvernet sikres i dag i all hovedsak gjennom reglene i plan- og bygningsloven og bestemmelsene om omdisponering, deling og driveplikt i jordloven. Gjennom kommuneplanens arealdel og virkemidler som rekkefølgebestemmelser og søknader om omdisponering etter jordloven § 9 styrer kommunen som planmyndighet arealbruk og hvordan utbygging skal skje. Det kan hevdes at konsesjonsloven i dag har en begrenset rolle

for styrking av jordvernet, og at dette hensynet i seg selv derfor ikke er tilstrekkelig grunn for å opprettholde loven.

Konsesjonsloven kan imidlertid fortsatt ha en viss indirekte betydning, f.eks. fordi kommunen kan sette vilkår eller avslå søknad om konsesjon i situasjoner der ny eier ønsker å bruke landbrukseiendom til utbygging. Der kan kommunen avslå søknaden eller stille konsesjonsvilkår om jordverninteressene er sterke nok. De aller fleste overdragelser skjer ved bruk av egenerklæringsskjema om konsesjonsfrihet. Bruk av dette skjemaet forutsetter uendret bruk av eiendommen.

Konsesjonspliktige eiendommer i bynære områder samt eiendommer med attraktiv beliggenhet og store utmarksressurser vil, uten priskontroll og boplikt etter all sannsynlighet/erfaringsgrunnlag, bli kjøpt av høystbydende. Om kjøper uten videre har forståelse for landbruksinteressene kan ikke kontrolleres uten konsesjonsloven. Som en konsekvens kan landbruksdrift i området bli vanskeligere. Fjernes konsesjonsloven kan dermed utbyggingspresset og konflikter mellom landbruksinteresser og øvrige interesser komme til å øke.

Nedsatt konsesjongrense for boplikt (0-konsesjon)

Formålet med 0-konsesjon og boplikt utenom landbrukseiendom, er å hindre at hus som har vært brukt som helårsbolig blir nytta som fritidsbolig, da særlig med fokus på etablerte/regulerte boligområder. Dette er en aktuell problemstilling spesielt i områder der bolighus f.eks. på bakgrunn av beliggenhet er mer attraktive som fritidsboliger enn som boligeiendommer, f.eks. langs kysten eller på turistdestinasjoner i fjellområdene.

Hjemmelen for slik boplikt ligger i at kommunen selv har valgt å vedta lokal forskrift om nedsatt konsesjongrense (0-konsesjon). Kommunene må ved innføring av forskrift vurdere om det er behov for forskriften og om fordelene står i rimelig forhold til ulempene ved å innføre den. Alle kommunene i Hallingdal har innført slik lokal forskrift.

Avhengig av omfanget kan en utvikling der helårsboliger blir kjøpt og brukt som fritidsbolig få konsekvenser for bosettingsmønster, lokalmiljø og boligprisene. Reduseres antall fastboende (jf. hvor en er registrert i Folkeregisteret) er det også en konsekvens at skatteinntektene reduseres.

Boplikt ved 0-konsesjon har en klar prisdempende effekt ved omsetning av helårsboliger. Når helårsboliger blir kjøpt og benyttet til fritidsformål vil det bli kunstig høye boligpriser i det aktuelle området (gjennomgang viser et prisfall på ca. 15 % på Geilo etter aktiv kontroll med boplikt). Høyere boligpriser er en fordel for boligeiere som vil selge, men ikke for nyetablerte som ønsker å kjøpe bolig for fast bosetting.

Fjernes boplikt ved 0-konsesjon, viser erfaring fra de kommunene gjort dette, at eiere av helårs boliger lettere vil selge sine eiendommer til kjøpere som betaler en høyere pris for å bruke boligene til fritidsbolig. Det vil fremdeles være behov for nye boligfelt til helårsboliger for fastboende, og i økende omfang når det ikke finnes ledige boliger eller tomter i etablerte boligområder. Det kan da bli en konsekvens at det blir økende press for å bygge ned dyrka og dyrkbar jord i utkanten av tettstedene.

Det viser seg også å være negativt for bomiljøet å ha mange fritidsboliger i områder for fast bosetting, fordi disse har forskjellige aktivitetsnivå som kan medføre økt hyppighet av konflikter mellom ulike hensyn, f.eks. døgnrytme ift støy.

Boplikten er upersonlig (utleie til fastboende kan aksepteres) og gjelder hele eiertiden. Den kan derfor oppfattes å virke innskrenkende på eiers rådighet over eiendommen. Eier vil ofte oppfatte oppfølgingen av slik boplikt som et inngrep i privat eiendomsrett.

Oppfølging og kontroll med boplikt etter forskrift om nedsatt konsesjonsgrense krever en del ressurser fra kommunene. Forskning viser at det noen steder er usikkert om reglene virker etter sin hensikt. Den samme forskningen viser at effekten avhenger hvorvidt det føres aktiv kontroll med boplikten.

Konsesjon ved utleie av rettigheter på mer enn 10 år

Dersom dagens konsesjonslov oppheves vil dette også omfatte salg og utleie av rettigheter på landbrukseiendommer, som per i dag er regulert av konsesjonsloven. Enkelte rettigheter vil kunne bli regulert av annet lovverk, men rettigheter som ikke er regulert av annet lovverk vil kunne omsettes fritt. Dette kan føre til uheldige virkninger vi i dag ikke ser konsekvensene av, samtidig som det vil kunne svekke næringsmuligheten på eiendommene.

Konklusjon:

Utgangspunktet for omsetning av fast eiendom i Norge er at den private eiendomsretten er viktig og at grunneiere skal ha råderett over egen eiendom, så langt det ikke er i strid med lovverk vedtatt av Stortinget. Spørsmålet om oppheving av konsesjonsloven og boplikt må derfor veies opp mot bl.a. hensynet til grunneiers råderett og ressursbruk i forbindelse med konsesjonslovens kontroll med omsetning av fast eiendom.

Konsesjonsloven har siden 1974 hatt en kontrollfunksjon ved omsetning av landbrukseiendom. Da særlig i forhold til bosettingshensyn, hensynet til samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling og helhetlig ressursforvaltning/vern om landbrukets produksjonsarealer. I kommuner som har vedtatt lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense jf. konsesjonsloven § 7 (0-konsesjon), har konsesjonsloven en særlig stor betydning for bosettingsmønster og prisutvikling, særlig i tettsteder med høyt press for å bruke helårsboliger som fritidsbolig. Ivaretagelse av konsesjonslovens funksjon, inkludert boplikt, har vist seg å være gjennomførbar og vellykket, så sant den kontrolleres/følges opp.

Etter en helhetlig vurdering er ulempene og usikkerheten ved å fjerne konsesjonsloven og boplikt større enn fordelene. Kommunen er derfor best tjent med å beholde konsesjonsloven som den er i dag. Fra flere hold er det sagt at redusering av beskatning ved salg av landbrukseiendom trolig vil ha større effekt på omsetningen enn noen lovendring.

Rådmannens innstilling:

Nes kommune har vurdert forslaget fra regjeringen om oppheving av konsesjonsloven og boplikt, men mener at konsesjonsloven og boplikt bør opprettholdes som i dag.

Vurderingen er gjort med grunnlag i at konsesjonsloven bidrar til å sikre at landbrukseiendommer eies av personer som ønsker å drive landbruk, samt at det sikrer fast bosetting på landbrukseiendommene. Det vises til at det i dag er mange unntak fra konsesjonsplikt/boplikt som sikrer omsetning av landbrukseiendommer. Endring av beskatningen vil ha større virkning på omsetningen.

Videre er det lagt stor vekt på at det er viktig for kommunen å beholde lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (0-konsesjon) etter konsesjonsloven § 7, fordi det er press på å kjøpe/bruke helårsboliger som fritidsbolig i deler av kommunen. Fjernes konsesjonsloven vil de mest utsatte tettstedene forringes som område for fast bosetting, til fordel for fritidsbebyggelse. Dette kan medføre økt press for å bygge ned dyrka og dyrkbar jord i utkantene av tettstedene. Kommunen har god erfaring med at 0-konsesjon virker når den kontrolleres, men at det ikke er tilstrekkelige virkemidler i plan- og bygningsloven alene til å følge opp faktisk bruk av helårsboliger.

Vedlegg 1 Statistikk

Landsdekkende statistikk

Dagens regler og rapporteringssystemer gir ikke nøyaktig oversikt over hvor mange eiendommer som vil kunne utløse konsesjonsplikt ved omsetning. Konsesjonsplikten omfatter langt færre eiendommer enn de som er registrert i landbruksregisteret. Erverv innenfor familie utløser bl.a. ikke konsesjonsplikt selv om de er over arealgrensene når ny eier innenfor familie skal bosette seg på eiendommen.

Kommentar til tabellen under:

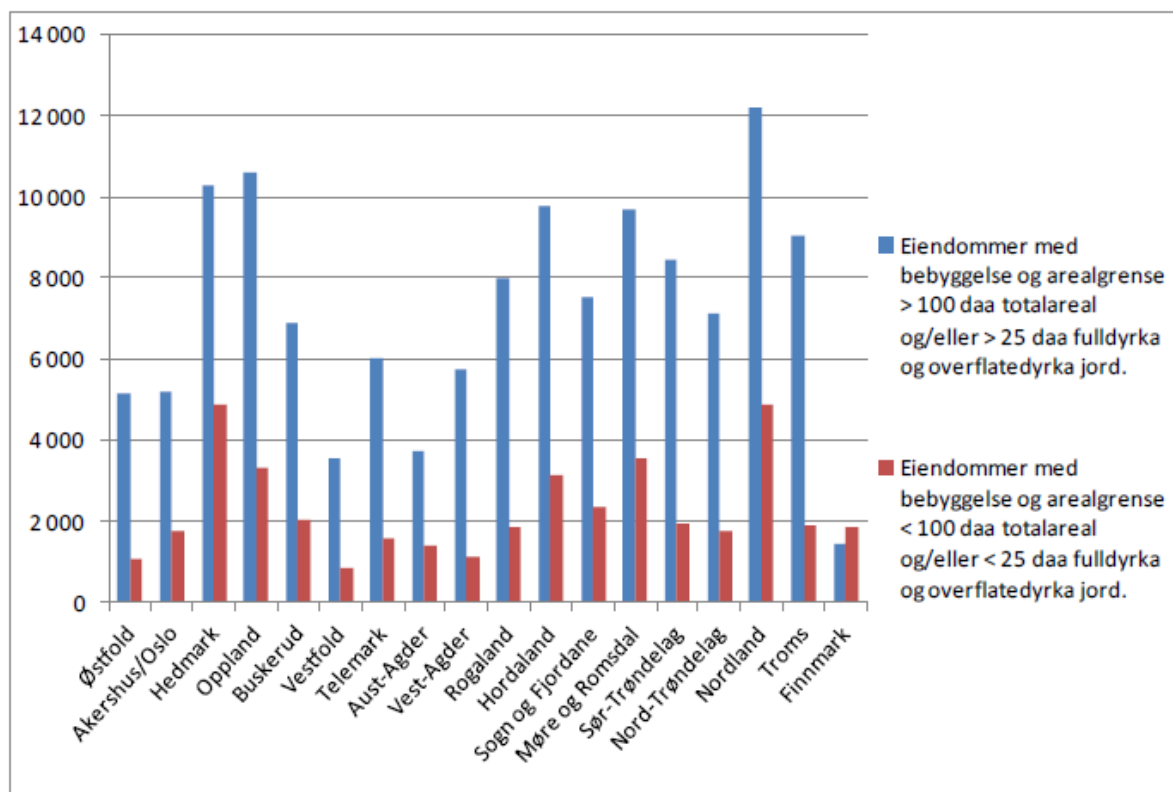
Om lag 130 000 (76 %) av de 171 400 bebygde landbrukseiendommene er over dagens arealgrense for konsesjonsplikt, mens ca. 41 100 (24 %) er under denne grensen. Av de ca. 186 700 landbrukseiendommene var ca. 30 800 landbrukseiendommer med påstående bolighus uten fast bosetting. Av disse 30 800 var ca. 10 000 bebygde og konsesjonspliktige, men ubebodd.

Fordeling av bebygde landbrukseiendommer etter konsesjonsgrenser. År 2012.

Landbrukseiendommer totalt	Bebygde landbrukseiendommer i alt	Bebygde landbrukseiendommer og arealgrense (> 100 daa totalareal og/eller > 25 daa fulldyrka og overflatedyrka jord).	Bebygde landbrukseiendommer og arealgrense (< 100 daa totalareal og/eller < 25 daa fulldyrka og overflatedyrka jord).
186 700	171 400	130 300	41 100

Kilde: SSB Landbrukseiendommer.

Diagrammet under viser bebygde eiendommer over og under arealgrensen for konsesjonsplikt etter konsesjonsloven §4 første ledd nr. 4: «*bebygde eiendom, ikke over 100 daa der fulldyrka og overflatedyrka jord ikke er mer enn 25 daa.*» Kilde SSB Landbrukseiendommer.

Omsetningstall for landbrukseiendommer:

Materiale fra statistisk sentralbyrå viser at ca 9000 landbrukseiendommer skiftet eier i 2012, dvs. nærmere 5 % av landets 186 700 landbrukseiendommer. Av disse overdragelsene var 59 % familieoverdragelser uten konsesjonsplikt, mens i overkant av 31 % (2750) av eiendommene omsatt i fritt salg dvs. pris tilsvarende markedsverdi. 2460 av disse overdragelsene gjaldt bebyggt landbrukseiendom og 81 % av disse vart omsatt utenfor nærmeste familie.

Det rapporteres til Kostra jf. avgjørelser av konsesjonssøknader som gjelder landbrukseiendommer og andre eiendommer. Derfor finnes det statistikk over omfanget.

Det ble i 2012 behandlet 2998 søknader om konsesjon i kommunene. Det ble behandlet 2483 «vanlige» konsesjonssaker, 352 saker der hvor det søkes for at ny eier ikke skal bo på eiendommen og 163 saker som gjelder 0-konsesjon.

Av de 2483 «vanlige» konsesjonsakene ble 2420 innvilget og kun 63 (3 %) avslått, se tabellen under. Det ble satt vilkår ved konsesjonen i 51 % av de innvilgede sakene. Personlig boplikt i 28 % av sakene, mens det i 4,4 % ble satt vilkår om at «noen» skulle bosette seg på eiendommen (upersonlig boplikt).

År	Innvilget			Avslag	Avslagsprosent	Antall søknader i alt
	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Totalt innvilget			
2005	1 017	1 546	2 563	86	3	2 649
2006	782	1 379	2 161	60	3	2 221
2007	728	1 351	2 079	74	3	2 153
2008	888	1 332	2 220	61	3	2 281
01.01. - 30.06.2009	463	664	1 127	42	4	1 169
01.07.- 31.12.2009	260	328	588	11	2	599
2010	645	759	1 404	43	3	1 447
2011	1 115	1 197	2 312	62	3	2 374
2012	1 177	1 243	2 420	63	3	2 483

Tabell 3.2 Antall konsesjonssaker ved erverv av eiendommer som har vært gjenstand for konsesjonsbehandling. Årene 2005-2012. Tallene omfatter ikke konsesjonssaker etter konsesjonsloven § 5 andre ledd og § 7 (nullgrense).

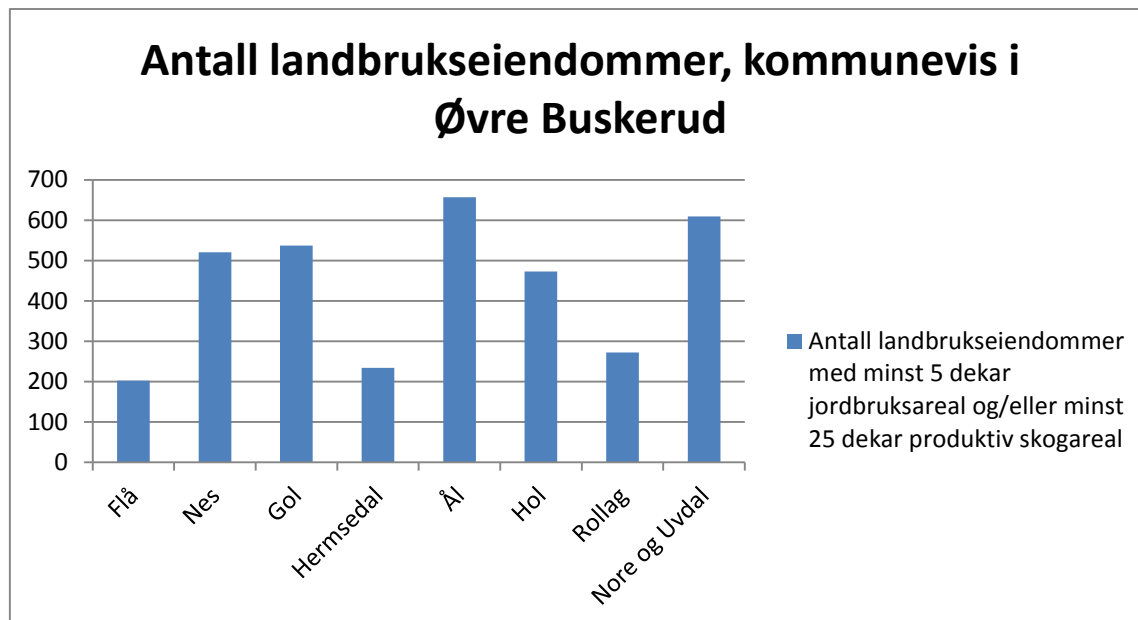
Kilde: Statens landbruksforvaltning KOSTRA

Det ble behandlet 352 hvor ny eier ikke ønsket å bosette seg på eiendommen - 93 % av sakene ble innvilget, men det ble i 63 % av sakene satt krav om at eieren skulle flytte til eiendommen på et senere tidspunkt. 12 % fikk vilkår om upersonlig boplikt.

Kommunene behandlet også 163 saker etter forskrift om 0-konsesjon. 26 % av disse søknadene ble avslått. 0-konsesjon var innført i 65 kommune pr 30.12.2012, og 59 av disse kommunene hadde avgjort søknader etter forskriften i 2012. 12 kommuner hadde innført fjerning av slektskapsunntaket, og i 2012 ble det avgjort 16 slike saker. To av søknadene ble avslått, de øvrige ble innvilget.

Statistikk og status i Hallingdal og Øvre Numedal

I Øvre Buskerud er totalt 3504 landbrukseiendommer fordelt på 8 kommuner. Landbrukseiendom er eiendom med minst 5 dekar jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal. Se figur 1 som viser antallet landbrukseiendommer i de ulike kommunene.

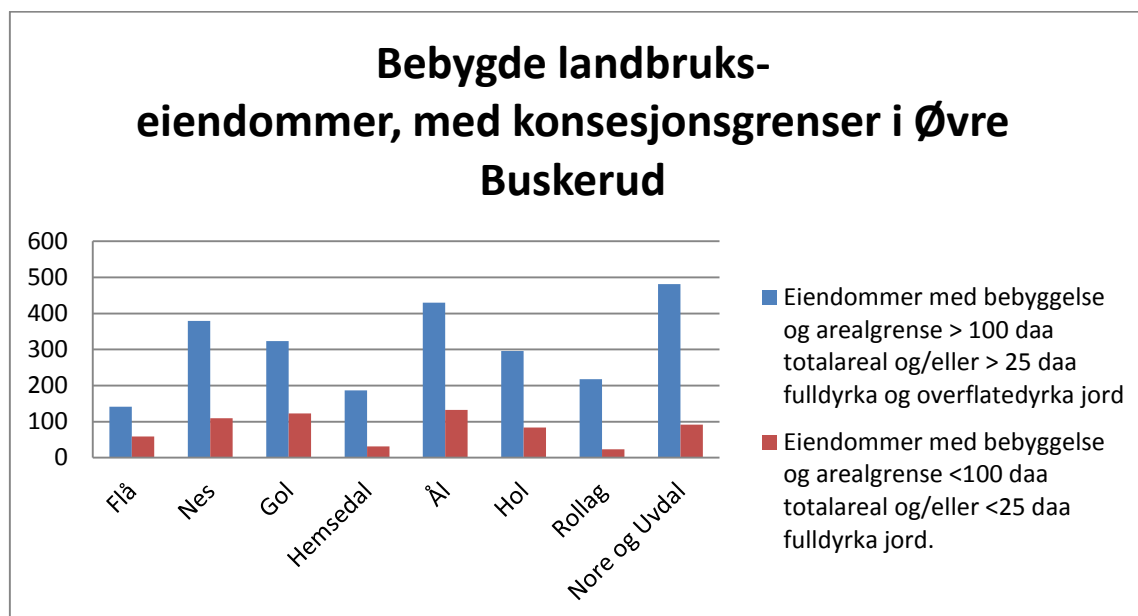

Figur 1: Antall landbrukseiendommer pr. kommune i Øvre Buskerud. Landbrukseiendom med minst 5 dekar jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal.

Kilde: Landbruksregisteret

Konsesjonsloven § 4 første ledd nr. 4 gir unntak for konsesjon ved erverv av bebygd eiendom, ikke over 100 dekar totalt, der fulldyrka og overflatedyrka jord ikke er mer enn 25 dekar.

Figur 2 viser antallet bebygde landbrukseiendommer over og under konsesjonsgrensene i hver enkelt kommune i Øvre Buskerud.

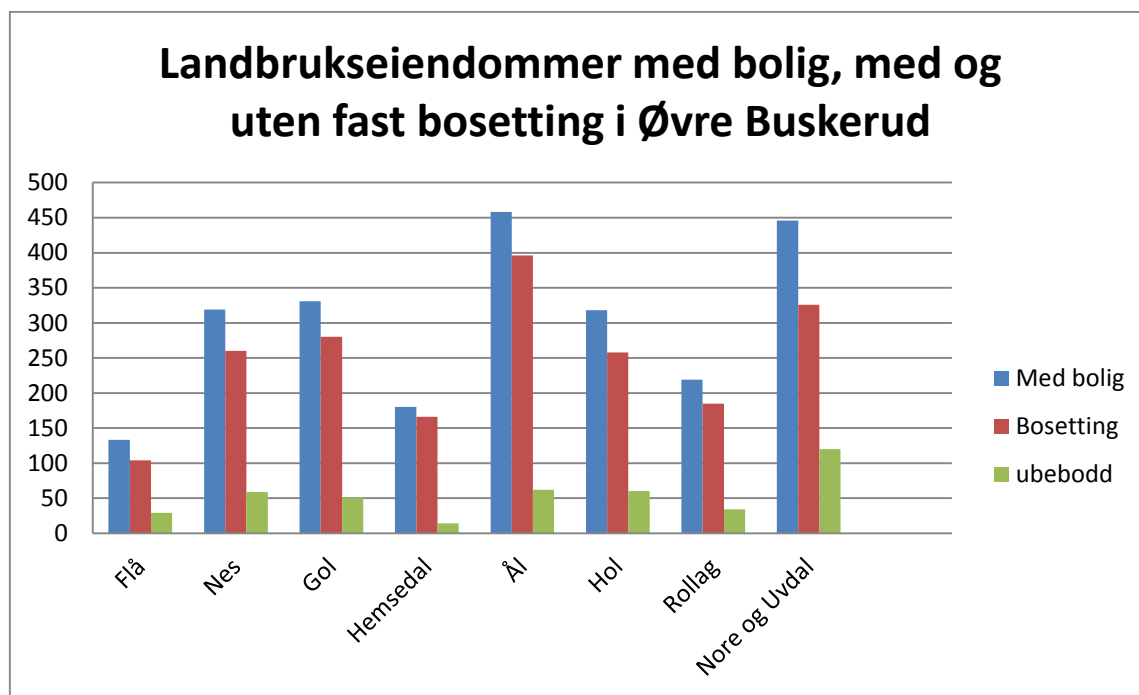

Figur 2: Viser oversikt over bebygde landbrukseiendommer i Øvre Buskerud over og under konsesjonsgrensen etter konsesjonsloven § 4 første ledd nr. 4. År: 2013

Kilde: SSB – landbrukseiendommer

Statistikken i figur 2 viser at erverv av 79 % av eiendommene er konsesjonspliktig og 21 % er unntatt konsesjonsplikt etter nevnte lovhjemmel.

I følge tall fra SSB fra 2013 så er det totalt 2404 av landbrukseiendommene i Øvre Buskerud som har våningshus (i varierende teknisk tilstand), av disse er 1975 bebodd ved at minst en person er godkjent folkeregistrert på eiendommen, mens 429 av eiendommene er ubebodd.

Figur 3: Viser oversikt over landbrukseiendommer med bolighus, med og uten bosetting i 2013.

Kilde SSB – landbrukseiendom

Med bebodd mens det her at det i folkeregisteret er registrert minst en person bosatt på landbrukseiendommen.

Ubebodd – landbrukseiendom med bolighus og der ingen er registrert med fast adresse.

KOSTRA rapportering for Hemsedal kommune

	2009	2010	2011	2012
Søknader etter konsesjonsloven innvilget uten vilkår i alt (unntatt 0-konsesjon)	0	11	3	2
Søknader etter konsesjonsloven innvilget med vilkår gitt i medhold av konsesjonslov	0	0	0	1
Søknader etter konsesjonsloven innvilget med vilkår om personlig boplikt	0	0	0	1
Søknader etter konsesjonsloven innvilget med vilkår om upersonlig boplikt	0	0	0	0
Søknader etter konsesjonsloven avslått	0	0	0	1
Søknader etter konsesjonsloven i alt, unntatt 0-grensesaker og vedr. boplikt	0	11	3	4
Søknader etter konsesjonsloven §9, der søker ikke kan oppfylle boplikten, innvilget	2	0	0	0
Søknader etter konsesjonsloven §9 innvilget med vilkår	0	0	1	0
Søknader etter konsesjonsloven §9 innvilget med vilkår om upersonlig boplikt	0	0	0	0
Søknader etter konsesjonsloven §9 innvilget med vilkår om tilflytting senere	0	0	1	0
Søknader etter konsesjonsloven §9 i alt	2	0	1	0
Antall søknader etter konsesjonsloven §7, 0-grensesaker, innvilget i alt	0	0	0	0
Antall søknader etter konsesjonsloven §7, 0-grensesaker, avslått	0	1	0	2
Antall søknader etter konsesjonsloven §7, 0-grensesaker, i alt	0	1	0	2

Arkivsak-dok. 14/01189
Saksbehandler Svein Magne Bråten

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Teknisk utvalg	16.12.2014	71/14

SAKSPROTOKOLL

Høring - Forslag om å oppheve konsesjonsloven og boplikten

Teknisk utvalg har behandlet saken i møte 16.12.2014 sak 71/14

Behandling

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak

Nes kommune har vurdert forslaget fra regjeringen om oppheving av konsesjonsloven og boplikt, men mener at konsesjonsloven og boplikt bør opprettholdes som i dag.

Vurderingen er gjort med grunnlag i at konsesjonsloven bidrar til å sikre at landbrukseiendommer eies av personer som ønsker å drive landbruk, samt at det sikrer fast bosetting på landbrukseiendommene. Det vises til at det i dag er mange unntak fra konsesjonsplikt/boplikt som sikrer omsetning av landbrukseiendommer. Endring av beskatningen vil ha større virkning på omsetningen.

Videre er det lagt stor vekt på at det er viktig for kommunen å beholde lokal forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (0-konsesjon) etter konsesjonsloven § 7, fordi det er press på å kjøpe/bruke helårsboliger som fritidsbolig i deler av kommunen. Fjernes konsesjonsloven vil de mest utsatte tettstedene forringes som område for fast bosetting, til fordel for fritidsbebyggelse. Dette kan medføre økt press for å bygge ned dyrka og dyrkbar jord i utkantene av tettstedene. Kommunen har god erfaring med at 0-konsesjon virker når den kontrolleres, men at det ikke er tilstrekkelige virkemidler i plan- og bygningsloven alene til å følge opp faktisk bruk av helårsboliger.